

Posudek bakalářské práce Ivety Hajdákové

„Female Rituals in Ancient Greece From the Viewpoint of Modern Interpretations“

předkládané v roce 2007 na ÚFaR FF UK, obor religionistika

Iveta Hajdáková se ve své práci zabývá výkladem dvou ženských rituálů ve starověkém Řecku: Thesmoforií a Adónií. Nejde jí ovšem o jejich historické zmapování, nýbrž výhradně o způsob, jímž se s nimi vypořádávají moderní interpreti. V tomto smyslu je její práce primárně teoreticko-metodologická a není vlastně ani tolik o obou zmíněných rituálech, jako spíše o badatelích, kteří se jimi zabývají. Autorka si zvolila čtyři badatele, kteří dohromady vytvářejí široké interpretační spektrum: Marcela Detienna, H. S. Versnela, Johna Winklera a Barbaru Goff. Práce má zřetelný gendristický nádech a snaží se mimo jiné klást důraz na perspektivu žen coby rituálních akterek. V tomto pohledu se opírá zejména o Winklera a Barbaru Goff, zatímco Detienne a Versnel jsou probíráni jakožto zástupci mužského pohledu.

1) *Struktura argumentace*

Základní struktura práce je jednoduchá a přehledná. V první části („The Four Interpretations“) je každému z probíraných interpretů věnována jedna kapitola, v níž je jeho či její přístup podrobně shrnut a rozebrán. Ve druhé části („Ideological Analysis“) se pak autorka pokouší o vlastní syntetické zhodnocení. Méně přehledná jsou již vlastní shrnutí v první části práce. Věcně jsou většinou správná, nejsem si ovšem jist, zda budou vždy srozumitelná i pro toho, kdo rozebírané práce nečetl. Autorka se probírané interprety snaží shrnovat velmi podrobně, někdy ale při tom poněkud zanikají základní kontury daného výkladového přístupu. Bylo by patrně lepší, kdyby se podrobnost zároveň pojila s větší schematičností a kdyby hlavní teze každého přístupu byly nejprve shrnuty na malé ploše a mohly pak sloužit jako jednoduchá osnova, jíž se čtenář může držet při sledování složitějších rozborů. Autorka se dle mého soudu zbytečně držela pořadí, v níž své výklady podávají jednotliví probírané badatelé. V důsledku toho čtenář často k „pointě“ daného přístupu dochází jen velmi pozvolna a plně se mu rozvine až v závěru. To je při shrnování dosti nepraktické a bylo by lepší pointu průběžně předjímat.

V některých případech může nezalému čtenáři „pointa“ daného výkladového přístupu uniknout úplně. To se týká především Johna Winklera, který rozehrává téma vztahu mužské a ženské výkladové perspektivy a snaží se ukázat, že Adónie a Thesmoforie mohly být z ženské pozice čteny úplně obráceně než z pozice mužské (reprezentované Detiennem). To nastoluje důležité téma polyvalence rituálu a jeho schopnosti propojit nesourodé pohledy a přecházet mezi nimi. V autorčině rozboru bohužel toto základní poselství poněkud zaniká.

Možná o něco větší pozornost by si zasluhovalo též teoretické pozadí jednotlivých přístupů. Autorka se je snaží stručně předestřít u Detienna, je ale otázkou, zda dostatečně. Detiennův strukturalistický přístup navíc vykládá v kontrastu k výkladu Frazerově, který ovšem nikde neshrne, takže neinformovaný čtenář jím může být spíše zmaten. Metodologické pozadí je nedostatečné i u Versnela. Autorka sice rozebírá Versnelův důraz na pluralitu významových rovin, ale už méně se věnuje rovině, jež je pro Versnela nejdůležitější a

na níž jeho článek stojí – rovině kosmologicko-kognitivní. Versnela zejména zajímá, jak se kultury vyrovnávají s vnitřními rozpory, a v úvodu k prvnímu svazku svých *Inconsistencies in Greek and Roman Religion* toto téma rozsáhle teoreticky rozebírá. Autorka podle všeho pracovala pouze se svazkem druhým (z nějž pochází článek o Thesmoforiích), a čtenář tak zůstává o myšlenkové pozadí této hlavní vrstvy Versnelova výkladu ochuzen.

2) Formální úroveň

Formální úroveň práce je slušná. Autorčina angličtina je velmi dobrá, byť se jí zdaleka všechny chyby odstranit nepodařilo. Na druhou stranu sám fakt, že je práce psána anglicky, je jistě chvályhodný a při počítání chyb je jistě dobré být tolerantní.

3) Práce s prameny

Autorka z povahy svého tématu nepotřebuje pracovat s antickými primárními prameny a pohybuje se výhradně ve sféře moderního bádání. V ní pracuje s prameny korektně, byť možná až příliš omezeně a zjednodušeně. Jak ukazuje pohled na bibliografii, vedle probíraných čtyř badatelů využívala autorka již jen tří dalších knih. Na veškerou ostatní sekundární literaturu odkazuje pouze zprostředkovaně. Je otázkou, zda to u primárně metodologicky koncipované práce není trochu málo a zda by pro adekvátní zhodnocení všech probíraných výkladů nebylo třeba vzít do hry přece jen ještě i nějaké další články a knihy – například některé z těch, které autorka nyní cituje jen z druhé ruky.

4) Vlastní přínos

Práce je téměř ze dvou třetin tvořena souhrny prací jiných badatelů. Autorka při nich z velké části kopírovala výkladovou osnovu shrnovaných knih a o žádné kreativní přeorganizování referovaného materiálu se zpravidla nepokoušela. Vlastních kritických připomínek předkládá v první (shrnovací) části jen málo. Svůj vlastní přístup prezentuje až v části druhé (syntetické), která má ovšem pouhých šest stran. Její zhodnocení probraných interpretací je bezesporu trefné a jistou originalitu mu nelze upřít, byť se pohybuje na dosti abstraktní rovině a není příliš rozpracováno. To se týká zejména autorčiny snahy vrhnout na probírané rituály nové světlo prostřednictvím koncepcí Judith Butler a Pierra Bourdieu. Jejich přístupy jsou bohužel shrnovány jen velmi obecně a popravdě si nedovedu příliš představit, co konkrétního by z nich mohlo plynout pro Thesmoforie či Adónie. Je otázkou, zda lze při zdůrazňování aktivní role žen, na níž autorce zejména záleží, dojít o mnoho dále, než kam se ve své interpretaci dostala Barbara Goff. Nelze se zbavit dojmu, že její pohled se ve skutečnosti s pohledem Ivety Hajdákové do značné míry překrývá a že ony další přístupy, které autorka v závěru doporučuje rozvíjet, už vedou spíše k jiným, mnohem širším tématům nežli k prohloubení výkladu Thesmoforií a Adónií.

Navzdory všem mým výhradám práce nárokům kladeným na bakalářskou práci dostojí. Doporučuji ji proto k přijetí a z výše uvedených důvodů ji hodnotím jako *velmi dobrou*.

V Praze, 3. 6. 2007

Radek Chlup, PhD.
vedoucí práce